

MARTINA MONOŠOVÁ

RUŽE
PRE PRINCEZNÚ

3. diel úspešnej ságy SOPHIE

MARENČINPT

RUŽE PRE
PRINCEZNÚ

SOPHIE

MARTINA MONOŠOVÁ

RUŽE
PRE PRINCEZNU

MARENČIN PT

*Na tomto mieste si dovoľujem poďakovať za
pomoc a spoluprácu pri objasňovaní niektorých
historických faktov vedeckej pracovníčke
Historického ústavu Slovenskej akadémie vied,
pani Diane Duchoňovej, PhD.*

*Nielen kvôli fyzickej podobnosti a láske ku
knihám, si dovoľím venovať túto knihu mojej
Marguerite Navarrskej, mojej skvelej mame.*

© Martina Monošová, 2020

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2020

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marencin.sk marencin@marencin.sk

Cover © Martina Monošová

Layout © Marenčin Media, s. r. o.

880. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0723-8

*„Láska môže prichádzať ako sladký sen
v každom ružovom západe slnka.
Ale iba ak je pravá,
určite sa nerozplynie
v žiare nového dňa.“*

Martina Monošová.

Rok Pána 1531

I. kapitola

Markíza – vojvodkyňa

I. Psí hlas do neba nedoletí

september r. P. 1531

I.

pokojných múroch opátstva Fontevrault sa strhol mierny povyk. Predchádzalo mu dunivé zvonenie kláštorného zvonu v celkom nezvyčajnom predpoludňajšom čase. Vyrušilo holuby vo zvonici kostola sv. Michala a tie sa potom rozleteli na všetky strany. Trvalo hodnú chvíľu, kým v špirálovitých obletoch rozrušene dolietali ponad hlavnú budovu opátstva, kostol, obe kláštorné kaplnky, záhrady a chodníky, ako aj unikátnu kupolu kuchyne uprostred.

Na jar hniezdili spolu s drozdami vo vysokých korunách starých stromov na severnej strane pozemku i holuby. A pokiaľ si sestry nedali pozor, v lete svojimi nájazdmi ničili vonkajší *potážer* so zeleninou, posadenou na juhu. Plieneniu rozmanitého vtáctva pravidelne odolával aj vnútorný *eden* i vonkajšia opátska záhrada. Ich prevažne nízke okrasné rastlinstvo sadili sestry podľa najnovšej módy do úhľadných geometrických hriadok.

Ibaže záhrady kláštora netrápili len vtáky. Nikto nevedel odkiaľ, ale občas sa dnu dostali i zajace, ktoré s gustom obhrýzali predovšetkým puky kvetov a mladé výhonky a nerobili roz-

diel, či ide o *potażér*, vnútorný *eden*, či hlavnú opátsku záhradu. Odháňali ich všeličím možným, no najúčinnšie bolo hodiť po nich topánku. Mnohé exotické kvety a kriky práve objavili v Novom Svete a napriek ich prehnanej cene matka predstavená Bernadette neodolala, aby pre výzdobu kláštora nekúpila aspoň zopár kusov. Prísľub modlitby od samotnej abatiše ich nehoráznu cenu vždy zázračne znížil. A hoci to pre skromné benediktínky bolo netypické, z titulu svojho vysokého úradu si Bernadette mohla dovoliť priniesť trochu estetiky do svojho nového pôsobiska.

Vtáctvo nebeské si za posledné mesiace obľúbilo aj ďalšiu úplne novú vymoženosť uprostred *edenu* – jednoduchú dvojposchodovú kamennú fontánku, ktorá nahradila niekdajšiu obyčajnú studňu. Napili sa z nej nielen počas letu, ale v horúcich dňoch sa vo vode poriadne vyzvrtali pre ochladenie.

Holubí kŕdeľ sa v to septembrové ráno ako vždy, s majestátnom sebe vlastným, vrátil na svoje miesto vo zvonici veže, no o to úpenlivejšie unavoval svojím nekonečným monotónnym neodbytným hrkútaním.

Zatiaľ sa dolu hlboko pod nimi v *ambite*, rovno pri vstupe do križovej chodby, ohraničujúcej *edenskú* záhradu zo štyroch strán, zhrčilo zo dvadsať vzrušených rádových sestier i kláštorných chovaníc. Pomedzi ne sa teraz krívavým krokom predierala dopredu nevysoká abatiša Bernadette spolu so svojou večne zadýchanou pobočníčkou, baculatou sestrou Marion.

Bernadette sa dnes zobudila na prudké bolesti v kolene dávno pred svitaním. Zvykli prichádzať vždy v tú skorú hodinu, ak malo pršať. V lepších dňoch dokonca žartovala, že by s predpovedaním počasia mohla vystupovať na jarmokoch ako nejaká cigánka, lebo len čo bolesť prišla, do hodiny sa dážď spustil.

Ibaže chlad jesenných nocí prišiel tento rok akosi skoro – as-

poň jej sa podľa príkrych bolestí zdalo, a to sa september ešte neprehupol ani do svojej druhej polovice! Kam sa podel zamatový prísľub hmlistých rán, ktorý by veštil zopár príjemne šteklivých slnečných dní babieho leta? Chýbala jej ťažká vôňa zálahy vlahy, zmiešanej s korenistým pachom zeme, až to mámi zmysly, a zelené listy v tráve, veľkoryso posypané striebornými perlami krehkej rannej rosy, v ktorej ako dieťa tak rada poskakovala bosá...

Vzdychla si nad tou spomienkou a naplno precítila nepríjemný chlad v nohách. Teraz by ani za nič na svete netancovala v tráve bosá!

Bolo krátko po ranných modlitbách. Dážď sa spustil presne podľa jej očakávania – zvony ešte ani nedozvonili, a ona mohla dúfať v ďalší pichľavo bolestivý, no inak vlastne celkom nudný deň...

... a vtedy sa v *parlatoriu* objavila sestra Marion.

Nikdy nečakala na dovoľenie vstúpiť a podľa svojho zvyku razantne rozdrapila dvere doširoka. „Matka predstavená, stalo sa veľké nešťastie!“

„Hádam zasa ušla Alba?“ zaujímala sa abatiša, lebo to dievča mizlo z kláštora stále častejšie.

„Ušla, ale sa vrátila...“

„Tak potom?“ zdvihla matka predstavená vysoko obočie.

„Omnoho horšie... Len poďte!“ súrila Marion abatišu, celá zadychčaná sa zvrtila na opätku a ani nezatvoriac dvere, odpohnáhlala sa preč.

Vtedy sa priestormi kláštora znovu rozlial zvuk zvonov na kostole sv. Michala, čo v abatiši vzbudilo ozajstný rešpekt.

Čo sa to v múroch jej tichého kláštora zasa deje?

Krivkajúc, abatiša nasledovala Marion so zväčšujúcim sa odstupom, no už z diaľky videla hlúčik čiernych a sivých postáv

pred krízovou chodbou, čo jej zvedavosť i napätie ešte viac vybičovalo. Pridala do kroku, koľko jej len boľavé kolená dovoľili. Potom sa tlačila hlúčikom sestier i kláštorných chovaníc, ktoré pred ňou ustupovali, až uprostred nich uvidela doráňané mužské telo.

Skoro mŕtvy muž ležal na jednoduchej drevenej káre, ktorú sestry používali predovšetkým na odvoz a predaj kozieho syra do širšieho okolia. Nahé, neuveriteľne bledé mužské telo, štedro pokryté zaschnutými mapami zhnednutej krvi, prekryvala iba plachta na syr. Abatiši okamžite pripomenul Krista na kríži. Zazrela ho na cestách v akejsi zastrčenej kaplnke, v ktorej sa príznačným množstvom červenej farby pokúšal miestny tvorca priblížiť Spasiteľovo utrpenie zjavne čo najvierohodnejšie.

„Kde ste ho našli?“ spýtala sa abatiša prosto.

„Cestou zo Chinonu, na samom kraji lesa, kúsok od starej kaplnky...“

Abatiša nevidela, kto jej odpovedal, lebo v súcitnom rozrušení sa ženy príliš zhrčili okolo káricky. Jediným, no pevným gestom poslala abatiša všetky naspäť k práci a v duchu sa hnevala, ako vonkajší svet zasahuje do ich pokojného života.

Tmavé habity sestier i sivé šaty chovaníc sa poslušne rozchádzali na všetky strany. Lemy ich oblečenia sa s tichým šumením ošuchovali o šachovnicovo vykladanú dlažbu, ktorej tmavú polovicu kameňov zdobilo biele gravírovanie nielen šľachtickými erbmi. Tlmene vzrušený šepot zo ženských hrdiel napokon tiež celkom ustal a na chladnej chodbe zostala s abatišou, sestrou Marion a novickou Helène ešte mladučká chovanica Alba, ktorá vraj neznámeho našla.

Až teraz si abatiša uvedomila, že to Alba jej pred chvíľkou odpovedala.

Každý štvrtok veľmi skoro ráno dve laické sestry opúšťali

kláštor, aby sa vydali na cestu do Chinonu, kam nosili na trh predávať čerstvý kozí syr. Ale ich návrat nezvykol spôsobovať takéto vzrušenie. A dnes ani nebol štvrtok. Z kláštora sa teda oficiálne nevychádzalo, ale neposlušná Alba znovu ušla.

O útekoch tej nevďačnice sa abatiša dozvedela skôr, ako by jej o nich stihli porozprávať. Keď len nedávno prijala na Fontevraulte miesto abatiše, Alba sa svojím útekom predstavila skôr, než sa mohli naozaj stretnúť. Za tých pár týždňov, čo tu Bernadette pôsobí ako matka predstavená, ušla Alba už niekoľkokrát a nepomáhali nijaké tresty. Ani predtým a ani teraz. Palicovanie i bičovanie znášala bez jediného vzlyku, bez vypadnutej slzy a pri najbližšej príležitosti ufrngla znovu. Ibaže dnes sa jej útek zmenil na záchranu, lebo na okraji lesa našla tohto skrvaveného úbožiaka.

„Kde si ho našla, Alba?“ zopakovala svoju otázku matka predstavená.

„Nedaleko starej kaplnky,“ odpovedala Alba pomaly, lebo nevedela odtrhnúť zrak od tela nešťastníka.

Mladá novicka Helène sa hodila na kolena vedľa káricky. Statočne sa neustále prežehnávala a pritom úpenlivo vzlykala.

Bučľatá Marion štuchla tenkú Albu do ramena, aby matke predstavenej poriadne porozprávala celý príbeh, ako ho pred chvíľkou porozprávala ostatným. No Alba len stála na mieste ako prikovaná. Až teraz jej dochádzalo, čo vlastne urobila a že ten muž môže v každom momente vypustiť dušu – a ona nemala rada mŕtvoly.

„A? Čo sa stalo potom?“ zaujímala sa abatiša ďalej.

Marion preto chytila Albu za plecía, mierne ňou zatriasla, ale tá už nič viac nepovedala.

Marion nahnevane zagúľala očami a cez zomknuté pery za-

čala matke predstavenej rozprávať príbeh, ako ho pred zopár desiatkami minút počula od Alby.

Helène pritom na dlážke vedľa muža kvílila stále viac a ako sa rozlútošňovala, nevedela zastaviť svoje slzy.

„Vraj ho našla na začiatku lesa,“ vravela rýchlo Marion, „mimo hlavnej cesty. Je to Boží zázrak, Božie milosrdenstvo, že ho tam vôbec uvidela. Zrejme ho prepadli, keď je taký doriadený..“

„... a nenechali na ňom ani kúsoček nejakej handričky. Je celkom nahý..“ vzlykla Helène, až napokon spustila celkom novú vlnu srdcervúceho plaču.

Abatíša si s Marion vymenila pohľad a potom smutne pozrela na muža, ktorého vykúpali vo vlastnej krvi a teraz jeho úbohé telo halila len smradľavá plachta na syry. Bez známky emócií zmierlivo skonštatovala: „Sme povinné sa oňho postarať. V tomto stave nás zjavne o pomoc nedokáže požiadať sám. Odvedte ho na ošetrovňu. A teba, milá Helène, poverujem jeho opaterou. Podľa toho, ako si sa osvedčila s bylinkami na moje kolená, sa mi zdá, že sa zo sestier najlepšie vyznáš vo felčiarstve.“ A mávla rukou, aby už odišli.

Trojica sa abatíši uklonila a, vezúc pacienta na káricke, odišla jedným smerom, kým Bernadette opačným.

S hlbokou vráskou na čele vykročila abatíša krívajúco smerom do *prelatury*. Edenská záhrada sa už halila do šatu farieb a tvarov skorej jesene. Inokedy s hrdosťou v oku venovala záhrade myšlienku – dve, no teraz neprestávala myslieť na zraneného mladíka. V najlepšom veku, zjavne šľachtic, možno krásny, čo sa dalo usudzovať aj napriek rozsiahlym zraneniam. Kto to asi je? A čo sa stalo, že sa ocitol sám, zbitý a na prahu smrti kdesi na kraji lesa?

Bernadette dokrivila do svojich súkromných priestorov

a napriek bolesti nôh si pokorne klakla vedľa postele. Zatvorila oči, zopäla ruky, a z celej duše sa začala modliť: „Pane, prosím ťa o milosrdenstvo voči tomu neznámemu. Nedopuť, aby zahynul teraz, keď si dovolil, aby sme ho našli a zachránili pre Teba...“

Nedokázala si prestaviť telesné utrpenie, ktorým zjavne prešiel a ani jeho príčinu. Z dorážanej tváre mu zostali krvavé opuchnuté franforce a s triezvou nevôľou odhadovala, že jeho ľavé oko sa už nezachráni.

„... Pane, ak je to Tvoja vôľa, nedopuť, aby zahynul...“ šepkala ďalej so sklonenou hlavou.

Na tú chvíľu sa jej nepokojná duša úplne upokojila.

2.

Na prekvapenie celého osadenstva kláštora sa už na druhý deň pri raňajších modlitbách rozšírila správa, že dobitý muž sa prebral. Celý kláštor na to rozrušene čakal, sestry i chovanice o inom vzájomne ani *nemlčali*.

Sestra Helène ho najskôr celého opatrne poumývala v kamilkovom odvare. Na zlomené kosti a najväčšie rany poprikladala bylinné zmesi, ktorých zloženie poznala len ona a všetky rany dôkladne obviazala. Napokon mu ostrihala vlasy, aby mu mohla oholiť hlavu, lebo chcela lepšie vidieť, kde všade a aké hlboké sú rany. Väčšina zranení mladíkovi poriadne opuchla, niektoré sa zapálili. Po natretí ďalšou zmesou liečivých preparátov Helène verila, že sa mu určite čoskoro uľaví. Aj horúčka trochu klesne, no nepredpokladala, že príde k sebe tak rýchlo. Zjavne mal tuhý korienok, čo ju potešilo. Nepatril k ľuďom, ktorí si len tak ľahnú na zem a umrú.

Starala sa oňho s príkladnou horlivosťou, akú u nej abatiša ani nepredpokladala.

A keby nebol doráňaný, aj sám pacient by si všimol jej ochotné zanieťenie. Rádová sestra, abatiša či kráľovná – v záležitostiach srdca nie je žiadna žena imúnna voči vonkajším okolnostiam!

Mladík precitol vo chvíli, keď Helène odnášala kôš so špinavým oblečením a obväzmi, ktoré mu práve vymenila. Odchádzala, len vo dverách sa otočila, aby naposledy skontro-

lovala, či pacient ešte niečo nepotrebuje, kým ho tu na krátko zanechá samého. A vtedy zbadala, že otvoril oči.

Nadšená odhodila košík bokom, priskočila k jeho lôžku a tam si k nemu kľakla. S krotkým výrazom sa mu natešene zadívala do tváre: „Vitajte medzi živými, milý pane. Ja som Helène.“

Muž sa neisto spýtal: „Kde to som?“ a pritom si chcel siahnuť na obväz, ktorý mu zakrýval ľavú polovicu celej hlavy. Na obväzy okolo nohy a hrude len s nevôľou pozrel.

„Nie, nie, milý pane,“ zastavila mu Helène tesne pred tvárou jeho ruku. „Nedotýkajte sa toho. Ste zranený...“

Neveriaco na ňu pozrel, zamrivil sa, a keď sa pokúsil posadiť, jemne, no rázne ho tlačila naspäť na lôžko. „Ostaňte ležať, pane. Ešte ste slabý.“

„Kde to som?“ zopakoval a zdravým okom na ňu priamo pozrel.

„Ste v kláštore Fontevrault...“

„...v kláštore...“ zopakoval neprítomne a rozhliadajúc sa po skromnom vybavení miestnosti s veľkým krížom na stene priťakal. „Teda v kláštore...“

„Našli sme vás v lese neďaleko hlavnej cesty do Chinonu...“

Zastavila sa, lebo sa jej zdalo, že by jej mal na to niečo odpovedať, no keď nič nevravel, pokračovala: „Náš dobrotivý Pán vás zachránil, keď našej Albe vnukol myšlienku na jej tisíci útek a vybrala sa lesom práve vašim smerom...“

Znovu zmlkla, ibaže on zasa nič.

„V tejto časti roka tam rastú huby. Zbierame ich cestou naspäť, keď odvezieme syr do Chinonu na trh. Mnohé sestry sa v hubách nevyznajú, no ja áno. Sú výborné do polievky,“ nadhodila a už nečakala na jeho reakciu. Vstávala, aby stihla zaniest obväzy do pracovne ešte pred rannými modlitbami.

„A našli ste?“ zaujímal sa muž nečakane. V hlase mal iróniu, ktorú nepostrehla, a popredu presne vedel, ako mu sestra na to odpovie.

Veselo sa zvrtila, vrátila sa k nemu a široko sa usmiala: „Našli sme predsa vás, pane!“

Presne túto vetu čakal. „Ako dlho som tu?“ pýtal sa ďalej, nevšímajúc si jej nadšenie.

Helène mu zasa zastavila ruku, lebo si opäť chcel chytiť obväz. „Druhý deň.“

Slabo prikývol a akoby zbieral sily na prijatie veľmi zlej správy, po chvíli sa jej opatrne opýtal: „Mám vypichnuté oko?“

„Nie, pane,“ upokojovala ho rýchlo. „Oko tam je, ale okolo neho je zapálená rana. A ďalšie vážne rany máte po celom tele, aj na hlave. Musela som vám oholiť hlavu. Nieкто vás skoro zabil, pane. Nechápem, že ste to vôbec prežili. No ak náš Pán dá, oko a aj to ostatné sa vám vylicí. A ak dovolil, aby sme vás našli v tom lese, s matkou predstavenou veríme, že má s vami ešte ne jeden zámer. Určite budete žiť...“

Mladík vzdychol, lebo až teraz naňho naplno doľahla ťažoba a pocítil nesmiernu bolesť celého tela. „Ďakujem vám za záchranu, sestra,“ povedal, cediac každé slovo ako cez sito, lebo rozhovor ho začal neuveriteľne zmáhať.

„To nie mne, ale nášmu Pánovi treba ďakovať...“ opravila ho prívetivo a podala mu pohár s vodou.

Mladík jej však odtlačil ruku i s pohárom. „Ak dovolíte, sestra, vezmem si svoje veci a nebudem viac zneužívať vašu povinnosť v láske kresťanskej.“

Kým jej došlo, čo tým chcel povedať, pokúsil sa zvesiť si nohy dolu z postele, pričom sa mu zatočila hlava. Dovtedy tupá bolesť sa zmenila na úporne bodavú. Pocítil to najmä v obviazanom oku, pod pravým rebrom a v ľavej nohe.